
Dynamika punktu w ruchomym układzie współrzędnych

---

dr inż. Sebastian Pakuła

Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie

Wydział Inżynierii Mechanicznej i Robotyki

Katedra Mechaniki i Wibroakustyki

e-mail: spakula@agh.edu.pl
<http://home.agh.edu.pl/~spakula/>

Wprowadzenie

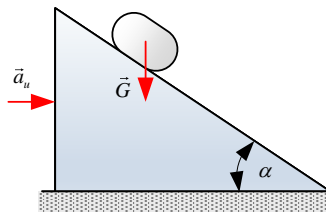
Można wyróżnić dwa rodzaje ruchomych układów współrzędnych, w których opisywana jest dynamika punktu.

- * **układ inercjalny** - układ poruszający się ruchem jednostajnym, prostoliniowym
- * **układ nieinercjalny** - układ poruszający się ruchem niejednostajnym lub krzywoliniowym lub obracającym się.

W układach inercjalnych dynamika punktu rozważana jest tak samo jak w układach nieruchomych. W układach nieinercjalnych, dynamikę punktów możemy rozważać tak jak w układach nieruchomych z uwzględnieniem dodatkowych sił bezwładności $\vec{F} = -m\vec{a}_u$ wynikających z przyspieszenia punktu materialnego tylko w wyniku ruchu unoszenia układu. W związku z tym przyspieszeniem to, nazywamy przyspieszeniem unoszenia.

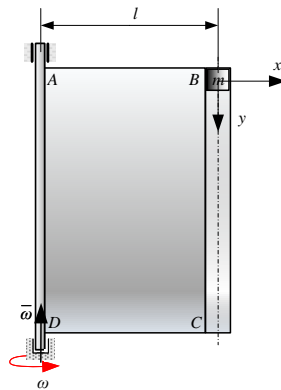
1 Zadanie

Ciało o ciężarze $G = 2N$ leży na gładkiej równi pochyłej. Jakie poziome przyspieszenie a musi mieć równia, aby ciało nie poruszało się względem równi i jaki nacisk będzie to ciało wywierało na równię jeżeli $\tan\alpha = 0,75$

2 Zadanie

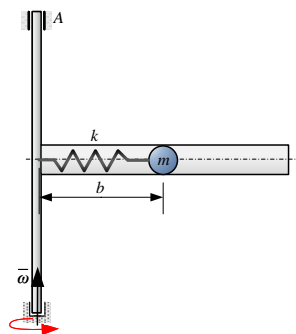
Na krawędzi płyty ABCD przyspawano rurkę. Wewnątrz rurki znajduje się walec o masie m , który może poruszać się wzdłuż osi rurki. Cała płyta wraz z rurką porusza się z pewną stałą prędkością ω . Wyznacz równanie ruchu walca wewnątrz rurki, zakładając, że w chwili początkowej walec znajdował się punkcie B i nie nadano mu żadnej prędkości początkowej. Przyjmij współczynnik tarcia walca o rurkę jako μ . Przy jakiej prędkości kątowej ω walec pozostanie w spoczynku?

3 Zadanie

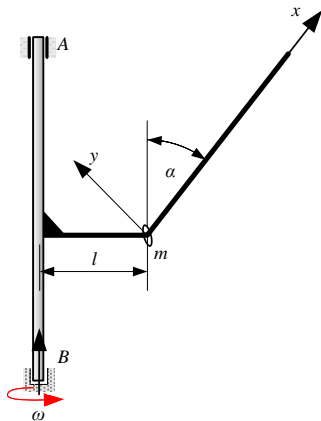
Wewnątrz prostoliniowej gładkiej rurki obracającej się w płaszczyźnie poziomej wokół pionowej osi, przechodzącej przez jej koniec, znajduje się kulka o masie $m = 0,2\text{kg}$. Do kulki, jednym końcem przymocowano sprężynę, zaś drugi jej koniec zamocowano na początku rurki. Stała sprężystości sprężyny wynosi $k = 4000\text{N/m}$, a jej długość swobodna (w stanie nienapężonym) $a = 5\text{cm}$.

Wyznaczyć jak powinna się zmieniać prędkość kątowa rurki ($\omega(t)$), aby kulka poruszała się względem niej ze stałą prędkością $v_m = 1\text{cm/s}$. W chwili początkowej kulka znajdowała się w odległości $b = 6\text{cm}$ od osi obrotu. Znaleźć także boczny nacisk na ściankę rurki.

4 Zadanie

Na zakrzywiony pręt widoczny na rysunku, nałożono mały pierścień o masie m . Pręt wiruje ze stałą prędkością ω . Wyznacz różniczkowe równanie ruchu pierścienia. Przy jakiej prędkości pierścień zacznie poruszać się wzdłuż osi pręta. Założyć, że współczynnik tarcia pierścienia o pręt wynosi μ .

5 Zadanie

Regulator Watta – jest to urządzenie służące do regulowania prędkości kątowej wirnika. Było wykorzystywane powszechnie w maszynach paraowych. Na podobnej zasadzie działa również automatyczne sprzęgło odśrodkowe. Oblicz z jaką prędkością kątową obraca się wirnik ω jeśli tuleja o ciężarze P uniesie się na wysokość Δx . Dane: $m, P, \Delta x, k, a, b$

